

Prima:

EUROPSKA KOMISIJA
N/ POVJERENICA VERA JOUROVA
10 040 BRUXELLES
BELGIJA

Zagreb, 13. srpnja 2016.

PODNOŠITELJ: UDRUGA FRANAK, Avenija M. Držića 81b, Zagreb
PREDMET: POVREDA PRAVA EUROPSKE ZAJEDNICE - ZAŠTITA POTROŠAČA

PRIJAVA UDRUGE FRANAK EUROPSKOJ KOMISIJI

Dana 28.11.2015. godine zaprimili smo Vaš dopis kojim potvrđujete primitak naše prijave Europskoj komisiji (dalje Komisija) iz lipnja 2015. godine te u kojem dopisu nas uvjeravate kako vaše službe procjenjuju situaciju u Hrvatskoj, a vezano za kredite indeksirane u stranoj valuti (CHF), sve u cilju osiguranja pravne zaštite potrošača sukladno standardima Europske unije, posebice praksi Europskog suda pravde (dalje ESP).

Vjerujemo da je razdoblje od jedne godine primjeren period u kojem je Komisija do sada našu prijavu mogla razmotriti te pokrenuti odgovarajuće postupke, posebice imajući na umu da smo prijavu i povredu prava EU argumentirali brojnim primjerima prakse Europskog suda pravde u primjeni Direktive 93/13 o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima od 5.4.1993. godine (službeni list EZ 1993. L95/29), kao mjerodavnog prava za presudu u kolektivnom sporu, tzv. slučaju Franak, a koji je podrobno izložen u samoj prijavi.

Iz podnesene prijave, držimo, sasvim su jasne dvije činjenice:

- Vrhovni sud RH, kao sud posljednje instance, nije postavio prethodno pitanje Europskom sudu pravde iako je primjenjivao Direktivu 93/13 čime je postupio suprotno čl. 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU)
- Vrhovni sud RH, odbio je primijeniti praksu i pravna shvaćanja Europskog suda pravde o primjeni Direktive 93/13 te je presudio suprotno judikaturi Europskog suda pravde ustanovljenom od predmeta C-26/13, ES KASLER v. OTP, preko predmeta C-143/13, MATEI v. SC VOLKSBANK, predmeta C-92/11, RWE Vertrieb AV, predmeta C-484/08, Caja de Ahorros, predmeta C-96/14 Van Hove v CNP itd. te s time usklađenim presudama primjerice Vrhovnog suda Austrije u predmetu 8 Ob 66-12 od 30.12.2011. godine te presudu Vrhovnog suda Mađarske u predmetu GPJ 2/2014 od 16.6.2014.

Usprkos iznijetom, dakle činjenici da ukazujemo na povredu prava EU i to od strane najvišeg suda jedne članice Europske unije, do danas, pored vašeg obraćanja iz studenog 2015., nikakvo očitovanje Komisije o samoj prijavi i povredama prava EU nismo zaprimili niti je Komisija poduzela ikakve korake u rješavanju same prijave.

Napominjemo, a što smo vam jasno ukazali u samoj prijavi, kako je predmet prijave presuda i povreda prava EU, konkretno prava potrošača, koja se odnosi na problem koji pogađa gotovo 400 tisuća građana Republike Hrvatske, gotovo 10% populacije kao što vam ovim putem ukazujemo i na činjenicu da je podnositelj ove prijave, Ustavnom sudu RH podnio ustavnu tužbu protiv dijela presude Vrhovnog suda RH, a koja je u tom dijelu upravo predmet naše prijave Europskoj komisiji. Ustavna tužba podnositelja prijave, pred Ustavnim sudom RH još uvijek nije riješena.

KONVERZIJA KREDITA i tzv. ZAKON O KONVERZIJI

Također, u vremenu od vašeg posljednjeg obraćanja u Republici Hrvatskoj donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (tzv. Zakon o konverziji) kojim su svi krediti indeksirani u CHF valuti konvertirani u EURO indeksirane kredite i to na način da su korisnici CHF indeksiranih kredita izjednačeni sa ostalim korisnicima kredita i to EURO indeksiranih kredita. Sam princip i cilj zakona je bio upravo ujednačavanje korisnika kredita i to na način kao da su korisnici na dan podizanja kredita podigli EURO indeksirani kredit, kako u pogledu glavnice tako i u pogledu visine kamatnih stopa. Upravo na taj način rađena je i konverzija. Zakon smo vam zajedno sa obrazloženjem zakonodavca već i dostavili u odgovoru iz studenog 2015. godine pa to činimo i ovom prilikom prije svega vas upućujući na **obrazloženje zakonodavca**.

U prilogu: Zakon o konverziji sa obrazloženjem

Usprkos iznijetom iz izjave vaše glasnogovornice gđe. Vanesse Mock, sada proizlazi kako Europska Komisija citirani zakon nalazi u određenom aspektu spornim te kako je dana 16. lipnja 2016. godine poslala formalno upozorenje Republici Hrvatskoj, a koje bi se odnosilo na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (dalje Zakon o konverziji) uz rok od dva mjeseca za očitovanje o navodima Europske Komisije.

Nije nam jasno na čemu temeljite vaše primjedbe i sagledavate li problematiku CHF indeksiranih kredita kao cjelinu. Iz izjave glasnogovornice proizlazilo bi kako su primjedbe Komisije uopćene potpuno van konteksta cijelog problema CHF kreditiranja u zemljama jugoistočne Europe, koji je zasigurno Komisiji poznat, a zasigurno nije uzeta u obzir praksa ESP-a u pogledu indeksiranog kreditiranja kao ni rješenja nekih drugih zemalja Europske unije, prije svega Mađarske.

Dužni smo vas stoga upoznati sa sljedećim činjenicama:

- Poslovne banke obveznice provedbe konverzije sukladno Zakonu o konverziji, podnijele su nakon stupanja na snagu samog Zakona, Ustavnom sudu RH, zahtjev za suspenziju samog zakona te zahtjev za ocjenu ustavnosti samog zakona. Ustavni sud je dana 11.11.2015. godine donio odluku pod brojem U-I-2780/2015 kojom je **odbio** suspendirati primjenu Zakona o konverziji, našavši da ne postoji nikakva trajna i nepopravljiva šteta koja bi se Zakonom nanijela poslovnim bankama. Ustavni sud RH je u cijelosti akceptirao **obrazloženja zakonodavca kao legitimna**.

U prilogu: Odluka Ustavnog suda RH, poslovni broj U-I-2780/2015

- Ukoliko sagledavamo sam financijski učinak konverzije (iako je ovdje jasno da se radi o sistemskom problemu koji je u pitanje doveo egzistenciju stotina tisuća građana od kojih su neki sebi i oduzeli živote) onda taj novčani učinak **nije milijardu eura** nego je to sljedeći učinak:

- 1) Smanjenje glavnice uvećano za učinak manjka i preplate, učinak koji iznosi cca. 850 milijuna eura
- 2) Na poreznim olakšicama koje su propisane „Zakonom o konverziji“ poslovne banke će vratiti i dodatnih 20% učinka konverzije odnosno 170 milijuna eura, nakon čega se učinak konverzije za

banke smanjuje na 580 milijuna eura

3) Svi CHF indeksirani krediti bili su vezani uz jednostrano promjenjive kamatne stope čija je promjena u sedam poslovnih banaka sudski utvrđena nezakonitom te su banke Zakonom o konverziji „abolirane“ u isplati iznosa nezakonito stečenih kamata u CHF kreditima te nisu vratile dužnicima preplaćene kamate na temelju kolektivne pravomoćne sudske presude. Dio dužnika nije pokrenuo sudske postupke, a nakon konverzije 50.000 dužnika to vjerojatno neće niti učiniti, pa banke na temelju toga neće ostati bez dodatnih 400 milijuna eura (preplaćene + zatezne kamate u CHF kreditima, prosječno 8.000 eura po kreditu); time se učinak konverzije smanjuje na 180 milijuna eura.

4) Svi krediti indeksirani u CHF valuti konvertirani su u EURO kredite i to po znatno višim EURO kamatnim stopama, uz nedopuštenu primjenu sudski utvrđenih nezakonitih povećanja tih kamatnih stopa pa će poslovne banke u sljedećih deset do dvadeset godina (ovisno o ročnosti stambenih kredita) naplatiti znatno veće iznose na ime kamata po tim kreditima time da se izlazne kamatne stope iz konverzije kreću od 5-7 % fiksne marže + EUROIBOR (ili drugi parametar). Vjerujemo da ste svjesni da je EURIBOR danas ispod nule te da će se u budućnosti ovi krediti otplaćivati po kamatnim stopama do skoro 10% (uz zakonsko ograničenje od 8,5 % kao maksimalan iznos kamate). To je enormna zarada na konverziji koje vam banke nisu prikazale.

5) Činjenica je da se za određeni postotak smanjio i udio „loših kredita“, čime su banke povećale naplativost svojih kreditnih plasmana. Statistika pokazuje da se udio loših kredita između 30. rujna 2015. i 31. ožujka 2016. smanjio za 10% odnosno za 630 milijuna eura. To svodi učinak konverzije na konačnih nula eura troškova za banke, jer uz naplatu prosječne kamatne stope 5% za 10 godina banke će uprihoditi 173 milijuna eura dobiti od kamata iz tih bivših loših kredita.

6) Smanjenjem broja „loših kredita“ poslovnim bankama posljedično se smanjuju rezervacije kod središnje banke (HNB-a). Oslobođanjem rezervacija banaka (to su čisti gubitci vezani uz neplaćene mjesečne obveze dužnika), oslobođena su novčana sredstva banaka čime im rastu prihodi pošto taj novac sada mogu i plasirati dalje kroz kredite ili druge financijske aranžmane.

7) Činjenica je da su banke nakon iskazanih gubitaka 2015. zbog konverzije, u prvome kvartalu 2016. ostvarile bruto dobit 200 milijuna eura odnosno 159% više nego u prvome kvartalu 2015.

8) Središnja banka (HNB) u svom najnovijem izvješću od 13. srpnja 2016. (raspravi o gospodarskim kretanjima) zaključila je kako se (nakon konverzije kredita) nastavlja oporavak hrvatskoga gospodarstva, uz očekivanu godišnju stopu realnog rasta BDP-a od 2,3% te ukazuje na porast svih elemenata domaće potražnje. Pritom je predviđen rast osobne potrošnje veći nego 2015. godine, a ukazano je na brži rast zaposlenosti i realnih bruto plaća. Pozitivna kretanja prema projekcijama HNB-a trebala bi se nastaviti i u 2017., kada bi se očekivani rast realnog BDP-a mogao ubrzati na 2,5%.

- „Zakon o konverziji“ ne možete promatrati izvan cjelokupnog pravnog i ekonomskog aspekta problema. Takve kredite u Republici Hrvatskoj imalo je preko 70.000, uglavnom mladih, obitelji. Pritom je žalosna istina kako je broj osoba koje su direktno pogođene plasmanom takvih kredita i daleko veći. Naime, mnogi od tih kredita kao obveznike plaćanja imaju i sudužnike i jamce koji su također u financijskoj obvezi. Uzevši u obzir i činjenicu kako, iz razloga što su mjesečne rate kredita u velikom broju slučajeva dosegle gotovo visinu cijelih mjesečnih primanja na temelju kojih je kredit odobren, financijske obveze tih građana uvelike su podmirivali i članovi šire obitelji, jasno je da je broj građana koji je direktno pogođen i znatno veći od brojke 200.000 osoba u Republici Hrvatskoj te bi realna procjena bila sigurno oko 400.000 građana. Još žalosnije je što su najmanje četvrtina od njih djeca. Razmjer toga problema treba dakako sagledati i u kontekstu činjenice da su spomenuti krediti plasirani i na druga tržišta istočne Europe pa ukoliko ovome dodamo građane Mađarske, Poljske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, još je više jasno o kakvim se razmjerima problema radi.

- Poslovne banke u Republici Hrvatskoj, u periodu 2003.-2008. godine, masovno su vršile plasman kunskih kredita koji su bili indeksirani, odnosno valutnom klauzulom vezani za švicarske franke. Švicarske franke kao takve, odmah ističemo, nitko od korisnika kredita nikada naravno nije ni vidio niti su banke istima raspolagale.

Ono što vam posebno želimo ukazati je da je kreditiranje u švicarskim francima u Republici Hrvatskoj bilo samo **fiktivno**. Poslovne banke nikada nisu imale nikakve švicarske franke koje su onda pozajmili korisnicima kredita. Banke su imale samo kune koje kune su i isplatili korisnicima kredita te su se u kunama krediti u vraćali. Dakle, **radilo se zapravo o kunskom kreditu koji je fiktivno, od strane banaka, iskazan kao kreditiranje u švicarskim francima**. Korisnici su kreditirani u **kunama**, sami krediti su isplaćeni u **kunama**. U ugovorima o kreditu se redom navodilo kako se radi o isplati u **kunskoj** protuvrijednosti, a jedina valuta o kojoj se korisnici kredita sa bankama dogovarali jedino je i uvijek bila **kuna** i ništa drugo. Troškovi obrade svih spornih kredita naplaćeni su u **kunama**, kao i svi popratni troškovi u vezi predmetnih kredita, procjena kreditne sposobnosti vršena je u **kunama** jer je notorna činjenica da korisnici kredita plaću primaju u **kunama** pa je i procjena visine mjesečne otplate vršena u **kunama**. Poslovne banke u RH za plasiranje tih kredita niti su imale, niti su morale imati niti jedan jedini švicarski franak ili uostalom bilo koju drugu valutu osim **kune** već su sredstva koja su plasirana građanima (**kune**) povučena iz depozita građana kojima su banke raspolagale. Banke švicarske franke niti su imale niti ih plasirale građanima. Ono što su banke napravile jest to da su, pošto su **kune** plasirale korisniku kredita, istovremeno su povrat plasmana od strane kreditora indeksirale odnosno valutnom klauzulom vezale uz kretanje **švicarskog franka na svjetskim monetarnim tržištima**. Iz rečenog je jasno da su banke prije svega **prodavale proizvod koji nisu imale** odnosno da su sporni krediti tek fiktivno vođeni kao krediti u švicarskim francima iako švicarske franke nitko od sudionika takvih ugovornih odnosa nikada nije niti vidio. Dakle već u samoj biti tih ugovora, odnosno u činjenici da je tuženik tek virtualno, knjigovodstveno, a ne stvarno, građane Republike Hrvatske kreditirao švicarskim francima sadržana je osnova, odnosno polazna točka protuzakonitog postupanja poslovnih banaka koja je u konačnici dovela do toga da su te banke na istovjetnim kreditima zaradile milijarde kuna, a građani su bili dužni vraćati kredite koje nikada neće otplatiti. Da niti jedna od osam poslovnih banaka koje su plasirale takve kredite u Republici Hrvatskoj, nije imala nikakve švicarske franke jasno ukazuju službeni podaci Hrvatske narodne banke (dalje HNB) te analiza tih podataka od strane prof. dr. sc. Drage Jakovčevića i prof. dr. sc. Ivana Lovrinovića¹, profesora sa Ekonomskog fakulteta u Zagrebu temeljem tih istih podataka.²

U prilogu: Analiza službenih podataka HNB-a – prof. Lovrinović i Jakovčević

- Metodologija djelovanja banaka koje su proizvele i kreirale to za građane nepodnošljivo stanje, a radi se o osam najvećih poslovnih banaka u Republici Hrvatskoj, može se ukratko opisati na sljedeći način:

Sporni krediti plasirani su na tržište sistematski i tempirano, uz prateću, pomno planiranu i organiziranu, medijsku kampanju. Ti krediti su predstavljani pritom kao najpovoljnije rješenje jednog

---

¹ Redoviti profesori na katedri za financije EFZG, kao priznati autoriteti i predavači na studiju: Monetarna politika, Međunarodni financijski menadžment, Monetarna politika EU, Financijske institucije i tržišta Osiguranje i rizici, Burze vrijednosnica.

² Iz priložene analize sasvim je jasno kako banke u RH nisu imale nikakvo ekonomsko uporište za primjenu valutne klauzule u švicarskim francima te da **za kreditiranje građana švicarske franke niti su posjedovale niti kupovale**, a u periodu 2007.-2014. imale dobit od približno **23 milijarde kuna**.

od temeljenih ljudskih potreba i prava – prava na dom, odnosno rješenje stambenog pitanja obitelji, uglavnom mladih. U reklamnu kampanju tih kredita potrošeni su milijuni kuna, a sukladno provedenim nezavisnim istraživanjima u spornom periodu oglašavanje tih kredita pokriva ukupno 3.914 oglasa u svim medijima. Takvi „toksični proizvodi“ (o tome u nastavku teksta) kroz zavaravajuću praksu građanima predočavani su kao ugovori bez ikakvih rizika, odnosno rizik je trivijaliziran svodeći sve kredite u „isti koš“, izjednačavajući te kredite npr. s kunkskim kreditima s valutnom klauzulom u Eurima. Samo napomene radi, a kao potvrda da se radi o planiranom djelovanju i poslovnoj politici širih razmjera, jasno ukazuje činjenica da su u istom vremenskom periodu 2003.-2008. godine, dakle kada je švicarski franak bio na najnižoj razini na valutnim tržištima (omjer 1 CHF-4,2 kn), isti krediti bili plasirani i na tržišta Mađarske, Poljske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije itd., a čiji građani su svi danas dovedeni u isti položaj. U slučaju Republike Hrvatske radilo se pritom o proizvodu koji se plasirao na poprilično deregulirano tržište, u kojoj je situaciji dominantna strana, banka, svoje ciljeve ostvarila na način da su u **sve Ugovore o kreditima indeksiranim u CHF valuti ugradile kombinaciju dvije izrazio štetne, nepovoljne i nepoštene ugovorne odredbe**, sve u kombinaciji s **anuitetnom otplatom** kredita. Te dvije odredbe banke su koristile u gotovo svim kreditima u švicarskim francima i to u ugovorima koji su *defacto* standardizirani (tipizirani) obrasci banaka, dakle u takvim ugovorima u kojima nikakvih pregovora nije bilo niti moglo biti (sukladno načelu „uzmi ili ostavi“).

Prva odredba ugrađena u sporne ugovore jest odredba o **promjenjivoj kamatnoj stopi**, koja se stopa mijenja prema jednostranoj odluci banke, dakle odluci koja nije podložna nikakvoj kontroli, niti druge ugovorne strane niti neke treće nepristrane strane ili tijela. U bitnome to znači da banka ugovorenu kamatnu stopu mijenja kako god želi, bez ikakve suglasnosti građana koji je, očito samo nominalno, druga ugovorna strana. Ugovorna kamata i obveza povodom iste može se tako od strane banaka povećati **bilo kada i bilo koliko**. Naravno, povećanjem kamate posljedično se povećava početni otplatni anuitet čime se mijenja cijela otplata kredita. Zbog takvog protupravnog postupanja banaka, a koje od zakonodavne, izvršne ili monetarne vlasti ničim nije spriječeno, protiv osam poslovnih banaka vođen je sudski postupak zaštite kolektivnih prava i interesa pred Trgovačkim sudom u Zagrebu pod poslovnim brojem P-1401/12. U navedenom postupku, a o rečenom pitanju samovoljnog određivanja kamata, Visoki trgovački sud RH je dana 13.6.2014. g. donio pravomoćnu odluku i to na način da je presudom pod poslovnim brojem PŽ-7129/13-4, utvrdio da je osam poslovnih banaka u razdoblju od 10.9.2003. god. do 31.12.2008. god. povrijedilo kolektivne interese i prava građana korisnika kredita tako što su u potrošačkim ugovorima o kreditima koristili nepoštenu ugovornu odredbu, a koja je ništetna, što je potvrdio i Vrhovni sud RH u konačnici u svojoj odluci poslovni broj Revt-249/14-2 od 9.4.2015, o čemu ste detaljno izviješteni u samoj prijavi.

Ovdje vam ukazujemo da iako se radi o presuđenoj stvari (rec *judicata*), među ostalim jednim od temeljnih načela pravne sigurnosti kao izraza vladavine prava, rezultat te pravne bitke je prilično simptomatičan – do dana stupanja na snagu Zakona o konverziji, niti jedna banka u Republici Hrvatskoj nije postupila po navedenoj presudi te niti jednom građaninu nije niti ponudila, a kamoli izvršila isplatu sredstava koje su nezakonito stekli na temelju tih ništetnih odredaba ugovora o CHF indeksiranim kreditima, a radi se o gotovo **5 milijardi kuna** u svim kreditima. Za reći je pritom kako niti Hrvatska narodna banka, kao regulatorno tijelo, niti zakonodavna ili izvršna tijela RH nisu ništa poduzela da banke prisile na poštivanje pravomoćnih presuda Republike Hrvatske čime se načela vladavine prava i pravne sigurnosti izigravaju i obezvrjeđuju po jednom drugom načelu poznatom u narodu kao: „tko jači taj tlači“.

Europska komisija do sada se o tome problemu nije našla shodnim očitovati.

Druga odredba koju su banke ugradile u sporne ugovore je **valutna klauzula**, koja je praktički obvezu korisnika kunskih kredita vezala uz kretanje švicarskog franka na deviznim tržištima, a o kojim kretanjima korisnici kredita nikakva saznanja van onih prezentiranim od strane banke nisu imali. Iako se sukladno redovnom tijeku stvari ta klauzula koristi u međunarodnom poslovanju i to između pravnih osoba, dakle na potpuno drugim osnovama i uvjetima, banke su istu klauzulu bez ikakvog objektivnog razloga (pogotovo imajući u vidu stabilnost kune kao domicilne valute) ugradile u potrošačke ugovore o kreditu sa fizičkim osobama. Banke su dakle valutnu klauzulu iskoristile kao način zaobilaženja domaće valute isključivo radi ekstra profita i to na način da su krediti građanima isplaćeni u kunama, iz kunskih depozita banaka, dok su građani dužni vraćati vrijednost švicarskog franka kolika ona god bila u trenutku vraćanja svake pojedine rate. Nije nevažno pritom napomenuti kako su se te iste banke pritom same zaštitile od promjene tečaja nizom instrumenata, financijskih izvedenica, kao što su valutni swapovi, forward i futures ugovori i sl. i to sa matičnim bankama (dakle sa samima sobom). Da stvar bude još gora, rizik tih kredita je svim građanima prezentiran kao nikakav ili vrlo nizak, a radilo se zapravo o odredbi koja je pretvorena u instrument zarade, kojom su građani postali žrtve špekulacija valutnim tečajevima na svjetskim tržištima, a koje su sastavni dio kreditnih plasmana na dugi rok, a što nisu niti znali, niti mogli znati, niti su po zakonu morali znati, nego je naprotiv kreditna institucija bila dužna o tome transparentno građane obavijestiti, a niti jedna kreditna institucija to nije učinila. Korisnik ovih kredita pored informacija koje su mu pružene putem medija i od strane službenika banke nije dobio nikakve, a kamoli precizne i potpune informacije koje bi se odnosile na valutu švicarski franak kao takvu, nije mu pojašnjeno po čemu je iskazivanje kunske protuvrijednosti uz upravo tu valutu karakteristično, po čemu je specifično u odnosu na drugu valutu koja se istovremeno nudila (EURO), nisu mu pružene nikakve informacije o činjenici da Hrvatska narodna banka štiti i održava stabilnim samo tečaj eura prema kuni³, što to znači, da li je moguće da kuna ne izgubi na vrijednosti u odnosu na niti jednu valutu na tečajnoj listi HNB-a, a svedjedno švicarski franak ojača prema kuni i zašto je to tako, na koji način u tom smislu se označavanje iznosa kredita u kunskoj protuvrijednosti uz valutu švicarski franak može odraziti na cjelokupnu obvezu i kako utječe na samu glavnica duga, nije mu predloženo postoji li rizik i kakav s obzirom na činjenicu da se radi o valuti koja ima poseban status na valutnim tržištima u smislu da se radi o „safe heaven“ valuti, što znači taj pojam, kako se on reflektira na obvezu korisnika kredita, potrošaču nije prezentirano da ne postoji nikakva gornja granica njegove moguće novčane obveze na način da tužitelj na taj način može biti u obvezi tuženiku vratiti iznos koji je pet, deset ili sto puta veći od dobivenog, nije mu pojašnjen odnos visine kamatne stope i rizičnosti kredita, koji su rizici vezani uz kredit, koliki i za koga, korisniku nije predloženo što je to valutni rizik konkretne valute CHF, postoji li valutni rizik u konkretnom CHF slučaju, koliki je u konkretnom ugovoru, što je kamatni rizik, postoji li kamatni rizik u konkretnom slučaju, koliki je i da li je i kako vezan uz valutni rizik, koliki je razmjer rizika vezivanja uz valutu CHF s obzirom na vremenski period na koji se kredit uzima, tužitelju nisu izloženi razlozi i pojedinosti mehanizma izmjene cjelokupne ugovorne obveze slijedom indeksiranja uz baš tu konkretnu valutu i odnos te odredbe s drugim odredbama o isplati naknade davatelju kredita posebice u istovremenoj kombinaciji s odredbama o promjenjivoj kamatnoj stopi i anuitetnoj otplati koje su također sadržane u konkretnom ugovoru i to tako da na temelju točnih i razumljivih kriterija može predvidjeti ekonomske posljedice koje iz toga za njega proizlaze. Korisniku nije pojašnjeno u konačnici da se radi o visoko rizičnom proizvodu u kojem je sav rizik prebačen na leđa

---

³ Sukladno monetarnoj politici HNB-a, među ostalim sadržanoj na mrežnim stranicama te dostavljenoj u potvrdi od 7. lipnja 2013.g. (ur.broj. 417-810-21/MK-2013) u dijelu koji se odnosi na politiku HNB-a u vezi s tečajnom politikom navodi se sljedeće: „Tečajna politika Hrvatske narodne banke temelji se na održavanju stabilnog nominalnog tečaja kune prema euru.“, kao i: „Provođenje politike stabilnog tečaja kune prema euru istodobno znači da tečaj kune prema svim drugim svjetskim valutama ne mora po definiciji biti pod kontrolom Hrvatske narodne banke.“ - str. 144. presude TS u Zagrebu, poslovni broj P-1401/2012.

potrošača, a niti jedan rizik na strani poslovne banke, premda je upravo potpuno informiranje osnovni preduvjet donošenja valjane i informirane odluke koja bi onda jedino kao takva mogla biti valjana podloga za zaključenje ovakvog ugovora.⁴ Korisniku kredita uopće nije bilo objašnjeno da se knjigovodstveno kroz bančinu vanbilancu stvara obveza banke u CHF valuti, dok je istodobno u bilanci ta obveza prema investitoru štediši ili eventualno kreditoru prikazana ili u kunskome ili u euro iznosu. Dakle, stvarna obveza banke prema investitorima bila je u kunama i eurima, a obveza u vanbilanci nije obveza prema investitoru, nego obveza prema drugoj ugovornoj strani u forward ugovorima, u kojima domaća banka i inozemna banka „matica“ u stvari trguju novcem investitora i novcem dužnika kao da se radi o burzi. Bitno je naglasiti, dakle, da investitori ne gube ništa konverzijom, nego dapače, banka kao poslovni subjekt ima trošak uslijed svojih vanbilančnih ugovaranja. U protivnom, sasvim sigurno nitko od potrošača takve obveze, sa svim tim saznanjima, ne bi nikada preuzeo.

Napomene radi, od 2003. godine do 2015. došlo je do povećanja tečaja CHF prema kuni od nekih **76%**! Prije 2003., tečaj CHF-a u odnosu na Euro i DM u razdoblju od 30 godina narastao je za gotovo 200% - kako je moguće da se dugoročni krediti nude s valutnom klauzulom čija valuta je u prethodnom periodu imala toliko veliki rast tečaja u odnosu na Euro i DM, a da se buduće dužnike na to uopće ne upozori? Mjesečne rate građana kombinacijom tih dviju odredaba porasle su pak 76% + XY % koliko je banka odlučila i to na način da je porasla i glavnica i kamatna stopa.

Uz rečene dvije odredbe u sve sporne ugovore ugrađena je i **anuitetna otplata kredita** koja pojednostavljeno rečeno, znači da građani u prvim godinama kredita otplaćuju veliki dio kamate, a tek zatim veći dio glavnice. U kombinaciji s dva ranije navedena parametra gdje i kamata i glavnica bez ikakve kontrole rastu sasvim je jasno da se dug građana nije mogao uopće odrediti pa time i nikada otplatiti te da su građani koji su uredno otplaćivali takve kredite po pet, šest, deset godina s povećanim ratama skoro do 100% nakon uredne otplate dugovali više nego kada im je kredit dan.

Glavnica u tim kreditima se njihovim urednim plaćanjem kredita povećavala što je logički, pravni i ekonomski apsurd. Nakon primjerice 10 godina uredne otplate glavnica je veća nego prvi dan uzimanja kredita !

U budućnosti su korisnici kredita na taj način mogli dugovati ili duplo, troduplo, pa i sto puta više.

Na primjeru kredita sa početnom ratom **6.971,00** kn, rata u jednom periodu doseže 10.625,00 kn, a prema najvišem tečaju je iznosila u jednom trenutku **11.953,00** kn.

Na primjeru kredita sa početnom ratom **6.055,00** kn, rata u jednom periodu doseže 10.871,00 kn, a prema najvišem tečaju je iznosila u jednom trenutku **12.939,00** kn.

Na primjeru kredita sa početnom ratom **3.553,00** kn, rata u jednom periodu doseže 6.385,00 kn, a prema najvišem tečaju je iznosila u jednom trenutku **6.647,68** kn.

---

⁴ Tako i dr. sc. Emila Mišćenić, Usklađivanje prava zaštite potrošača u Republici Hrvatskoj, UDK: 366.54(497.5): „**Obveza informiranja** (eng. Information duty) potrošača je **jedan od najznačajnijih instrumenata zaštite potrošača** koji se odnosi na obvezu trgovca da u **predugovornom i ugovornom stadiju potrošaču pruži sve potrebne informacije o predmetu i sadržaju ugovora** i pravima i obvezama potrošača iz ugovora.“

Iz rečenih primjera te iznesenog sasvim je jasno zašto upravo kombinacija gore pobrojanih elemenata, svih ugrađenih u sporne ugovore o CHF indeksiranim kreditima, čini takve kredite toksičnim, opasnim i štetnim, a posljedice za cijelo društvo su nesagledive.

Ono na što vam želimo posebno ukazati, jest činjenica da su takvim štetnim kreditima građani dovedeni u dugoročni i gotovo bezizlazni položaj gotovo dužničkog ropstva, odnosno direktne financijske podređenosti i ovisnosti prema jačoj, dominantnoj strani – banci i to na način da im je direktno ugrožena osobna egzistencija, egzistencija njihovih obitelji te su im povrijeđena ljudska prava i temeljne slobode. Radi se pritom o pravima i slobodama, koje bi svaki građanin u 21. stoljeću morao imati: pravo na ljudsko dostojanstvo, zaradu i materijalne uvjete kojom bi omogućio sebi i obitelji slobodan i dostojan život, socijalnu sigurnost, podmirenje osnovnih životnih potreba, odnosno pravo planiranja svoje budućnosti i budućnosti svoje djece. Ukratko rečeno ti građani su obespravljani i poniženi. Posebno treba pritom imati na umu da se ovdje radi o kreditima s dugoročnim, u velikom broju slučajeva cjeloživotnim obvezama, pošto se isti kreću u rasponu 10-30 godina, a koje su obveze planirane, izrađene i realizirane na takav način da dužnika *defacto* financijski, moralno i egzistencijalno unište. Na to ukazuje jedna vrlo jednostavna činjenica. Naime, unatoč tome da su građani svoje kredite uredno plaćali njihova novčana obveza se nije smanjivala, nego rasla.

- Donošenjem bilo kakve odluke koja bi zbog Zakona o konverziji bila usmjerena protiv Republike Hrvatske postupili bi suprotno recentnoj sudskoj praksi Europskog suda pravde koji je već odlučivao o odredbama ugovora o CHF indeksiranim kreditima te je svoja stajališta iznio redom kroz predmete C-26/13, ES KASLER v. OTP, C-143/13, MATEI v. SC VOLKSBANK, predmet C-92/11, RWE Vertrieb AV, predmet C-484/08, Caja de Ahhoros, predmet C-96/14 Van Hove v CNP itd. te s time usklađenim presudama primjerice Vrhovnog suda Austrije u predmetu 8 Ob 66-12 od 30.12.2011. godine te presudu Vrhovnog suda Mađarske u predmetu GPJ 2/2014 od 16.6.2014.,

- Europska središnja banka je u mišljenjima CON/2014/59, CON/2014/85, CON/2014/87 i CON/2015/26, koje je na traženje Mađarske i Poljske dala u svezi prijedloga zakona kojima te zemlje žele riješiti problem kredita vezanih uz švicarski franak na sličan način kao i Hrvatska, naglasila da su države članice Europske unije temeljem odredbi članka 127. stavka 4. i članka 282. stavka 5. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u postupku donošenja ovakvih zakona dužne savjetovati se s Europskom središnjom bankom. Međutim, Europska središnja banka nije našla da bi predložena rješenja sadržajno bila u suprotnosti s pravom Europske unije. Naime, Europska središnja banka navodi kako se čini da je retroaktivni učinak predloženih mjera u suprotnosti s općom ciljem i načelima Direktive 2014/17/EU Europskog parlamenta i vijeća o stambenim potrošačkim kreditima, ali naglašava da se ta **Direktiva ne primjenjuje na ugovore o kreditu zaključene prije 21. ožujka 2016.** Iz toga se nedvojbeno zaključuje da Europska središnja banka nije našla da bi mađarska i poljska zakonodavna rješenja kojima se uređuje konverzija ranije sklopljenih ugovora bila u suprotnosti s pravom Europske unije. Konkretno Direktivu 2014/17/EU Republika Hrvatska još nije niti prenijela u svoje zakonodavstvo već će to biti predmet tek budućeg Zakona o stambenom potrošačkom kreditiranju.

Slijedom svega iznijetog molimo:

- 1) Da nam bez odgode dostavite informaciju u kojem stadiju rješavanja se nalazi naša prijava iz lipnja 2015. godine i koje je konkretne aktivnosti/radnje i kada po istoj Komisija poduzela?
- 2) Koje je konkretne korake i aktivnosti Komisija poduzela u zaštiti građana Europske unije, konkretno građana Republike Hrvatske kao potrošača, a po pitanju CHF indeksiranog kreditiranja i kada?

3) Što je predmet opomene Republici Hrvatskoj u pogledu Zakona o konverziji i jeste li pri sastavljanju opomene imali na umu sudsku praksu Europskog suda pravde po pitanju primjene Direktive 93/13 te činjenicu da na Ustavnom sudu RH još nije riješena tužba Udruge Franak te da na istom sudu još nije konačno odlučeno o ustavnosti samog Zakona o konverziji?

4) Postoji li u mehanizmima postupanja Komisije ili nekom drugom dokumentu Europske Unije propisana procedura, posebice ukoliko se to odnosi na sveobuhvatno rješavanje problema CHF indeksiranog kreditiranja, prema kojoj financijske institucije (poslovne banke) imaju prednost i povlaštenu zaštitu u odnosu na građane Europske Unije, potrošače? Ukoliko postoji molimo da nas uputite na istu.

5) Jeste li imali na umu da je na dan slanja vaše opomene 16. lipnja 2016. u Saboru RH izglasano nepovjerenje bivšoj vladi te će se parlamentarni izbori održati tek u rujnu 2016. godine te će nakon toga tek biti formirana nova Vlada RH?

S poštovanjem,

Podnositelj prijave

Udruga Franak

U prilogu: Zakon o konverziji sa obrazloženjem
Odluka Ustavnog suda RH
Analiza službenih podataka Hrvatske narodne banke, – prof. Lovrinović i Jakovčević